X. Underklass. **Panorpoidea** HANDL.

1. Ordn. **Panorpatæ** BRAUER.
(Panorpidæ, Boreidæ m. fl.*)*

2. Ordn. **Phryganoidea** HANDL.
(= Trichoptera Aut.)

3. Ordn. **Lepidoptera** L.

4. Ordn. **Diptera** L.
(Underordningar: *Orthorapha, Cyclorapha)*

5. Ordn. **Suctoria** DEG. *(= Siphonaptera)*

XI. Underklass. **Hemipteroidea** HANDL.

1. Ordn. **Hemiptera** (L.)
(Underordningar: *Gymnocerata, Cryptocerata)*

2. Ordn. **Homoptera** (LEACH)
(Underordningar: *Auchenorhyncha, Psylloidea, Aleurodoidea, Aphidoidea, Coccoidea*).

Einar Wahlgren.

Ett ståtligt verk af svensk entomolog.

YNGVE SJÖSTEDT, Wissenschaftliche Ergebnisse der Schwedischen Zoologischen Expedition nach dem Kilimandjaro, dem Meru und den umgebenden Massaïsteppen Deutsch-Ostafrikas 1905—1906 (P. PALMQVISTS förlag. Stockholm 1907—1910).

När man ser framför sig detta digra verk i 3 tjocka volymer på sammanlagdt 2,328 sidor, 87 charmanta kvartplanscher och talrika textbilder, kan man ej annat än beundra utgifvarens energi, som på blott tre års tid lyckats få sitt samlade material bestämdt och vederbörligen publiceradt. Och bläddrar man i verket, imponeras man ej så litet, då man ser massan af djurformer, först och främst ur insektvärlden, som Prof. SJÖSTEDT på sin relativt korta Ostafrika-resa hopbringat. Ej mindre än 3,459 insektformer utgjorde bytet och bland dem voro 1,221, således mer än en tredjedel, nya arter. Men också voro de trakter, som utgjorde målet för färden, förut blott obetydligt entomologiskt utforskade. Från de torra Massaistepperna upp genom odlade trakter, skogs- och bergängsbälten till den eviga snön på Kilimandjaros öfver 6,000 meter högt belägna topp sträckte sig de

fångstgiriga insekthåfvarna, och öfverallt fingo massor af djur släppa lifvet till — till entomologiens fromma och till båtnad för vårt riksmuseums skåp och lådor.

Att i ett kort referat gifva en verklig föreställning om verkets innehåll är ju ej möjligt. Introduktionen utgöres af en populärt hållen skildring af steppens och bergens djurlif m. m. — ett slags djurgeografisk studie resulterande bl. a. i slutsatsen, att gebitet kan delas i tvenne väl skilda faunområden: hela Kilimandjaro, trakterna nedom Merus sydöstra sluttning med sumpområdena och nedre delen af den meruanska kulturzonen samt närmast söder därom belägna delar utgöra det ena området, det andra omfattar öfriga delar af Meru-berget samt stepperna i väster norr och nordost med sin skarpast utpräglade originalitet i trakterna kring floden Ngare na nyuki.

Härpå följa de systematiska afdelningarna, bearbetade af en mängd forskare, bland hvilka flere framstående namn märkas. Bland medverkande svenska forskare, som bearbetat det entomologiska utbytet, märkas Prof. AURIVILLIUS *(Cerambycidæ, Curculionidæ* samt *Lepidoptera),* Byråchefen F. TRYBOM *(Physapoda),* Lektor E. WAHLGREN *(Collembola)* samt Prof. SJÖSTEDT själf *(Oestridæ, Odonata, Termitidæ* samt större delen af *Orthoptera).*

Skalbaggarna representeras af 1,250 arter, därnäst komma fjärilar med 537, steklar med 519, skinnbaggar med 448, rätvingar med 265 arter o. s. v.

Bland samtliga entomologiska afhandlingar tilldrager sig Prof. SJÖSTEDTS biologiska studie, »Akaziegallen und Ameisen auf den Ostafrikanischen Steppen» en större uppmärksamhet, då den torde lämna den hittills fullständigaste redogörelsen för dessa egendomliga gallbildningars biologiska funktion och deras sannolika uppkomstsätt.

I och med detta verk, som i sitt slag torde vara enastående inom den svenska entomologiska, ja, zoologiska litteraturen, har Prof. SJÖSTEDT för beständigt bundit sitt namn vid den ostafrikanska insektfaunans utforskande. Sin forskningsresa har han slutfört på ett om målmedveten energi vittnande, hedersamt sätt.

A. T—n.

Nyare insektgeografisk litteratur.

J. SPARRE SCHNEIDER. Hillesø. — Tromsö Museums Aarshefter 31—32, 1910, s. 123—142.

J. SPARRE SCHNEIDER. Maalselvens insektfauna. 1. Coleoptera. — Tromsö Museuns Aarshefter 30, 1910, s. 37—216.

Ofvanstående arbeten äro nya led i den serie värdefulla faunistiska monografier öfver skilda trakter af Norge, som den utmärkte kännaren särskildt af Norges skalbagg- och fjärilfauna offentliggjort. I den förstnämnda uppsatsen lämnas en förteckning öfver de skalbaggar, fjärilar, humlor samt land- och sötvattens-mollusker, som träffats på Hillesö, en liten ö i yttersta hafsbandet vid Malangenfjordens mynning i Tromsö amt. Af skalbaggar t. ex. ha anträffats 81 arter. Af största intresse äro af dessa — likasom af andra djurgrupper — en del boreala former, som inom Norges arktiska region uppträda på isolerade lokaler långt norr om sitt egentliga utbredningsområde. Sådana uppenbara relikter från en tid med varmare klimat äro i afsevärdt antal träffade inom ifrågavarande region, men synas endast uppträda inom själfva kustområdet och på öarna, icke i inlandet. Förf. är mera benägen att anse dem vara relikter från interglacial tid än från den tid, det ju låge närmast till hands att tänka på, den varma Tapes-tiden, motsvarande vår Litorina-tid. Referenten förefaller dock det senare alternativet mera plausibelt.

Med det andra arbetet introduceras vi i Maalselvdalen, »det bredeste og mægtigste dalføre i Tromsø amt.» Efter några antydningar om traktens geologiska byggnad och dess växtlighet, skildrar förf. skalbagg- och fjärillifvet på olika slags lokaler och meddelar därefter en förteckning på omkring 500 inom området funna skalbaggarter jämte notiser om deras fyndorter, fyndtider samt utbredning i norra Norge. Af dessa äro ett 100-tal förut ej kända från Tromsö stift, och en stor del äro för Skandinavien nya. Många äro af stort djurgeografiskt intresse. Bl. a. meddelas flera nya fall af å ena sidan arktisk, å andra sidan mellaneuropeiskt alpin utbredning.

Det synes ref. som om föreliggande arbeten utom den kunskap de ge oss om det arktiska Norges insektvärld äfven i annat afseende kunde ge svenska entomologer något att tänka på.

B. Slevogt. Die Grossfalter (Makrolepidoptera) Kurlands, Livlands, Estlands und Ostpreussens mit besonderer Berücksichtigung ihrer Biologie und Verbreitung. — Arbeiten d. Naturforscher-Vereins zu Riga. Neue Folge. 12. 1910. 235 sid.

För att rätt förstå vårt eget lands insektgeografi är det nödvändigt att taga kännedom om våra grannländers fauna. Och till våra grannländer måste vi också, åtminstone beträffande Gottland och i fråga om insekter, som skulle kunna tänkas sprida sig öfver breda hafsarmar, räkna Östersjöprovinserna. Då den fjärilgeografiska litteraturen i allmänhet är splittrad på ett otal småuppsatser, är det af stort värde att såsom i ofvanstående arbete få en sammanfattning af ett större områdes fauna.

Af särskildt intresse är här bl. a. att finna, att af de fjärilarter, som i Sverige äro inskränkta till Gottland och Öland eller endera af dessa öar, nämligen *Aporophila lutulenta, Acontia luctuosa, Abrostola asclepiadis, Hypena obesalis, Endrosa roscida* och *Sesia vespiformis*, den förstnämnda inom Östersjöprovinserna blott är anträffad i Kurland och *Acontia luctuosa* endast på Ösel (senast på 1860-talet), medan de öfriga fullständigt saknas, hvilket ju i sin mån talar för den mening undertecknad i fråga om ett par af dessa arter å annat ställe uttalat, nämligen att de på våra baltiska öar äro att anse såsom relikter.

Men ifrågavarande arbete har icke endast insektgeografiskt värde. Dess tyngdpunkt ligger snarare i dess rikedom på uppgifter om beskaffenheten af de olika arternas förekomstlokaler, deras flygtider och tider för larvernas uppträdande, näringsväxter och lefnadssätt i öfrigt samt variationer.

Äfven detta arbete är enligt referentens mening ägnadt att ge svenska entomologer värdefulla vinkar och goda uppslag.

Einar Wahlgren.

En ny skalbaggfauna.

Edm. Reitter. Die Käfer des deutschen Reiches. Bd I och II. Stuttgart 1908—1909.

Brist på faunistiska arbeten rörande Coleoptera har på senare tider ej rådt och kommer säkerligen ej heller framdeles att råda. Men brist på en billig, väl illustrerad och fullständig skalbaggsfauna torde ha förefunnits ända till Edm. Reitter, den bekante skalbaggkännaren i Paskau i Mähren, började utgifva ofvannämnda verk. För hvarje skalbaggsamlare torde detta vara en bekantskap att göra. En så vidt undertecknad förstår klar och redig text i förening med en massa utmärkt vackra, till större delen färglagda planscher (40 i hvarje del) gör arbetet synnerligen värdefullt. Och man känner sig ovillkorligen imponerad af den tyska nationens naturvetenskapliga intressen, när man tar i betraktande, att dessa hittills utkomna volymer, som behandla Adephaga (fam. Cicindelidæ, Carabidæ, Paussidæ, Rhyssodidæ, Haliplidæ, Pelobiidæ, Dytiscidæ, Gyrinidæ) samt af Polyphaga grupperna Staphylinoidea, Lamellicornia och Palpicornia, erhållas till det fabulöst billiga priset af resp. 4 och 5 Mark, och bundna till på köpet. Arbetet måste ju utgå i en jätteupplaga om dylikt skall bära sig. *A. T—n.*
